

РОЛЬ ОБЛІКУ В ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІЙ КОМУНІКАЦІЙНІЙ МЕРЕЖІ В.М. ГЛУШКОВА

Електронні комунікації, засновані на принципах роботи глобальної мережі Інтернет, є елементарною базою комп'ютеризації економічних процесів на мікро- та макрорівнях. Комп'ютерні засоби збору, обробки та передачі економічної інформації використовуються в усіх соціально-економічних процесах, що визначило необхідність становлення інноваційної комп'ютерно-комунікаційної форми обліку та управління [1]. Загальноприйнятим початком становлення Інтернету є розробка у 1969 році мережі Агранет (Мережа Агентства передових досліджень), створеної у США. Натомість, ще у 1964 році в Україні В.М. Глушковим була спроектована Загальнодержавна Автоматизована Система збору і обробки інформації для обліку, планування народним господарством (ЗДАС) [2]. На відміну від інших технологічно подібних проєктів, реалізація мережі ЗДАС передбачалася винятково у економічній площині. У зв'язку зі засекреченістю наукових розробок у сфері радянської комунікаційної мережі проєкти збору та обробки облікової інформації були втрачені (знищені).

З позиції сучасної комп'ютерно-комунікаційної форми обліку можливо гіпотетично відновити втрачені організаційно-методичні складові ЗДАС у частині комп'ютеризації обліку. Базовим структурним елементом загальнодержавної комунікаційної мережі було робоче місце бухгалтера та керівника, яке встановлене на кожному виробничому, торговельному, сільськогосподарському підприємстві. Передбачалося, що облікові фахівці вносять облікову інформацію в єдину динамічну базу даних. Усі інформаційні потоки реалізувалися винятково в електронній формі, що дало змогу обґрунтувати В.М. Глушкову термін “безпаперова інформатика” [2]. Документування господарських операцій, відправка облікової інформації та одержання управлінських вказівок передбачалося у безпаперовій формі. Проєкт системи загальнодержавного електронного документообігу сприяв формуванню В.М. Глушковим вперше в світовій економічній думці теорії електронних грошей. Оперування “електронним рублем”, на думку науковця, усувало спекулятивне зростання вартості на дефіцитні товари і послуги. Бухгалтер трансформувалася одночасно в касира, оскільки здійснював розрахунок електронних операцій та їх облік. Але через значні адміністративні перепони ідея електронних операцій була відтермінована та втрачена. Завершальним етапом обробки облікової інформації в ЗДАС є централізоване формування управлінських рішень для кожного підприємства усіх галузей економіки.

Із припиненням функціонування адміністративно-планової радянської економіки розробка ЗДАС була припинена. Проте, значна частина напрацювань загальнодержавної комунікаційної мережі є актуальними в умовах розвитку цифрової економіки і технології “блок-чейн”, що потребує подальших досліджень напрацювань В.М. Глушкова.

1. Муравський В.В. Комп'ютерно-комунікаційна форма обліку: монографія / В.В. Муравський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2018. – 486 с. 2. Глушков В. М. Основы безбумажной информатики / В.М. Глушков. – [изд. 2-е, испр.]. – М.: Наука, Глав. ред. физ.-мат. лит.-ры, 1987. – 551 с.